

Lausunto hallintopakkohakemuksista vesilain mukaisten lupien hakemisen velvoittamiseksi koskien kalatien rakentamista Mäkelänkosken ja Hourunkosken vesivoimalaitosten yhteyteen, Lapua

Ympla 10.10.2023 § 49
1280/11.01.00.03/2023

Valmistelijä Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kalatalouspalvelut on hakenut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta hallintopakkoa vesilain mukaisen luvan hakemisen velvoittamiseksi koskien kalateiden rakentamista Mäkelänkosken ja Hourunkosken vesivoimalaitosten yhteyteen Lapualla. Aluehallintovirasto pyytää Kuortaneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa 23.10.2023 mennessä.

Lapuanjoessa sijaitseva Mäkelänkosken vesivoimalaitos sai perustamisluvan Vaasan läänin lääninhallituksen päätöksellä 16.11.1940. Lupapäätöksessä vesilaitoksen omistaja veloitetaan, jos tarpeelliseksi katsotaan, rakentamaan asianomaisten viranomaisten hyväksymien piirustusten mukaan kalatie kalojen johtamista varten padon ohi.

Lapuanjoessa sijaitseva Hourunkosken vesivoimalaitos sai perustamisluvan 19.10.1923 Vaasan läänin maaherran päätöksellä, jonka korkein hallinto-oikeus vahvisti 6.2.1925. Lupapäätöksessä hakija veloitettiin vastaisuudessa tarpeen vaatiessa rakentamaan kalastushallituksen hyväksymän piirustuksen mukaan kalatie. Vaasan läänin maaherran päätös kumottiin 15.2.1991 Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksellä, jossa luvan saaja veloitettiin tarpeen vaatiessa rakentamaan Vaasan kalastuspiirin ja Vaasan vesi- ja ympäristöpiirin hyväksymän suunnitelman mukainen kalatie. Vesiylioikeuden asiaa koskeva päätös 30.12.1991 ei muuttanut tätä vesioikeuden päätöksen lupaehtoon 4 sisältyvää kalatieveloitetta.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalouspalvelut - yksikkö on alueellisena kalatalousviranomaisena ja yleisen kalatalousedun valvojana Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle 4.10.2022 tekemissään vesilain mukaisissa hallintopakkohakemuksissa pyytänyt määräämään Lapuanjoen Mäkelänkosken ja Hourunkosken voimalaitosten luvanhaltijan (Koskienergia Oy):

1) tekemään lupaviranomaiselle hakemuksen kalatien rakentamiseksi Hourunkosken ja Mäkelänkosken vesivoimalaitosten yhteyteen 6 kuukauden kuluessa em. päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

2) toteuttamaan Mäkelän Hourunkosken kalateiden suunnitelmien mukaisen rakentamisen kahden vuoden kuluessa siitä, kun aluehallintovirasto on myöntänyt kalateiden rakentamiselle luvat.

Kalatalousviranomaisen mukaan tarve kalatielle on ollut koko voimalaitoksen olemassa-olon ajan. Mäkelänkosken ja Hourunkosken kalateiden tarvetta lisää Poutun kalatien valmistuminen vuonna 2022. Poutun kalatien ansiosta kaloilla on kaikilla virtaamilla vapaa vaellusyhteys Lapuanjoen vesistön alaosalta Lapuanjoen keskiosalle. Hakemusten mukaan kalatiet ovat tarpeen taimenen sekä harjuksen elinolojen parantamiseksi. Kalatiet ovat Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan vesienhoidon toimenpideohjelman mukainen Lapuanjoen hyvän tilan saavuttamista edistävä hanke ja se tukee valtakunnallisen kalatiestrategian tavoitteiden toteutumista.

Esittelijä Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola

Päätösehdotus: Ympäristölautakunta yhtyy Varsinais-Suomen ELY-keskuksen jättämiin hallintopakkohakemuksiin kalateiden rakentamiseksi em. voimalaitoksille.

Perusteluna ympäristölautakunta toteaa, että kalateiden rakentaminen edistää Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan vesienhoidon toimenpideohjelman mukaista Lapuanjoen hyvän tilan saavuttamista ja samalla tukee valtakunnallisen kalatiestrategian tavoitteiden toteutumista. Vaelluskaloilla on etenkin Mäkelänkosken kalatien rakentamisen jälkeen mahdollisuus nousta syönnökselle Kuortaneen Seurukseen sekä Kuortaneenjärveen. Kuortaneen kunta on ollut mukana Lapuanjoen purojen tila ja kunnostus -hankkeessa vuosina 2009-2012 jolloin muutettiin Lakajoella sijaitseva vanha pato kalan ylikulun mahdollistavaksi.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätietojen antaja

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola, jukka.kotola@kuortane.fi 0400 012 129